

пейци културен статус и вътрешна организация като авари, кумани, печенеги, готи, сакси, бури, хуни и много други.

Ромите в България са носители на една безспорно изключително специфична култура, родена от културните традиции на народите, населявали северозападните дялове на древна Индия, и естествено обогатена от културните достижения на народите, с които ромите са влизали в досег при дългото си преселение към европейския континент, като перси, араби, арменци, византийци, турци. Едновременно с това традиционната култура и начинът на живот у ромското население в България се развиват и битуват, повлияни от регионалните особености на българската народна култура (Йорданова 1992:29). А. Димитров определя неоспоримото за ромите през погледа на „гаджо“ (неромите) и то е, че те са носители на една изключително специфична и различна култура, която според изследователите е родена от културните традиции, които те носят от древна Индия (Димитров 1994:113). Според Т. Крумова ромите също имат своя богата култура, фолклор и минало (Крумова 2002:10).

Е. Марушиакова твърди, че ромите имат удивителна способност да заемат от околното население и да консервират старинните му обичаи и обреди и да ги изпълняват дори когато то вече ги е забравило. Заедно с това те внасят свои елементи в празнуването им – голяма жизненост, много музика, пъстрота, пищност (Марушиакова 1992:12). Г. Тодоров забелязва също от позиция на „гаджо“, че културната проява на ромите е много богата и своеобразна, когато бъде проследена откъм битовата ѝ характеристика и определеност (Тодоров 1992:90).

Утвърждаването на културното пространство на ромите не само в Европа, но вече и у нас е процес, за чието развитие съществуват редица предпоставки:

1. Изясняване на ромския произход и историята на ромското преселение от Индия към Европа и Новия свят.
2. Изследване на езика „романи“, с който общуват днешните роми, като принадлежащ към индоевропейската езикова група със средствата на сравнителната лингвистика и писменото изразяване чрез него с приспособяване на латиницата към особеностите на неговата фонетика.
3. Изследване на различните ромски групи и подгрупи с цел намиране на общото и различното между тях.
4. Изучаване на бита, традициите, фолклора и обичаите на ромите.
5. Разширен достъп до постиженията на ромските общности по света.

За по-доброто разбиране на механизмите за формиране на ромската културна традиция ще се опитаме да проследим някои от съставните ѝ специфики, сложили траен отпечатък върху особеностите ѝ в исторически план.

На първо място трябва да изтъкнем, че преселението на ромите от прародината им съвсем не е било еднократен акт, а процес, чийто времеви и пространствен обхват е значителен. Различни източници ни дават данни за различни миграционни вълни през целия период от V чак до XV в. (Марушиакова 1992:5). Най-интересното при тези миграции на големи маси от хора е, че те си приличат независимо от времето, в кое-

... преселението на ромите от прародината им съвсем не е било еднократен акт, а процес...